

Co-funded by
the European Union

Preschool ABA

Водич за тренери од проектот “Обука за менаџмент на однесувањето во раното детство наменета за воспитувачи преку дигитална игра”

Агенда, план и програма за **обука**

Вовед

Добредојдовте во Водичот за обучувачи на воспитувачи за методи за менаџмент на однесувањето кај децата со аутизам преку дигитална игра. Тука може да ја најдете агендата и плановите за часови за организирање интерактивна и едукативна сесија за обука за нарушувања од спектарот на аутизам и методи за интервенција во однесувањето. Водичот за тренери за воспитувачи-АВА нуди детален план за дводневна обука, вклучувајќи важни теми како што е подигнување на свеста за аутизмот, управувањето со однесувањето, проценката на однесувањето, мерењето на однесувањето и методи за справување со проблематичното однесување.

Распоредот за обуката е прецизно планиран за да се осигура дека присутните ќе развијат темелно разбирање за аутизмот и ќе стекнат успешни техники за управување со проблематичните однесувања. Распоредот вклучува практични активности, групни разговори и рефлексивни сесии.

Веруваме дека овие ресурси ќе бидат корисни за реализација на успешни сесии за обука.

Агенда за обука

Ден 1

Цел за ден 1: Да се обезбеди интересна и информативна тренинг сесија за нарушувања од спектарот на аутизам (НСА) и интервентни стратегии за справување со предизвикувачки однесувања.

1. Вовед

- Топло добредојде и представување на тренерот.
- Вовед и очекувања на учесниците.
- Истакнување на важноста на повратните информации и формирање тимови за повратни информации.
- Преглед на агендата за обука.
- „Мразокршачи“ (следете го Анекс 1 за повеќе идеи).
- Повратни информации (следете го Анекс 2).
- Претходна оценка (следете го Анекс 3).

Финансирано од Европската Унија. Изразените ставови и мислења се единствено на авторот(ите) и не мора да ги одразуваат ставовите на Европската Унија или на Извршната Агенција за Образование и Култура (EACEA). Ниту Европската Унија, ниту EACEA не снесат одговорност за нив.

2. Разбирање на аутизмот:

- Тренерот ја објаснува дефиницијата и карактеристиките на нарушувањата од спектарот на аутизам.
- Учесниците ги учат дијагностичките критериуми за нарушувањата од спектарот на аутизам.
- Примери на предложени активности:
 - Анализа на студија на случај: Анализирајте ги случаите на лица со аутизам и идентификувајте карактеристики и функции на однесување (Анекс 4)
 - Активност за играње улоги: Симулирајте сценарија за да ги идентификувате карактеристиките на аутизам (Анекс 4).
 - Групна дискусија: Споделете мисли, прашања или искуства поврзани со аутизам (Анекс 4).

1. Интервенција во однесувањето:

- Дефинирајте го однесувањето со примери и не-примери (Анекс 5)
- Објаснете го ABC моделот на однесување (Анекс 6).

2. Принципи на однесување:

- Дефинирајте ги принципите на однесување (Анекс 6).
- Дискутирајте за засилување и казнување (Анекс 6).

3. Функции на однесување:

- Дефинирајте ги функциите на однесување (Анекс 7).
- Научете да идентификувате функции на однесување (Анекс 7).
- Презентирајте ги заедничките функции на однесување (Анекс 7).

4. Повратни информации за ден 1

- Обезбедете повратни информации и предлози.

5. Крај на денот:

- Резиме на клучните точки опфатени на Ден 1.
- Преглед на ден 2.

Ден 2

Цел за Ден 2: Да се обезбеди интересна и информативна обука за проценка на функционалното однесување, мерење на однесувањето и стратегии за елиминирање на предизвикувачкото однесување.

1. Вовед:

- Топло добредојде и краток преглед на сесијата од претходниот ден (Анекс 8).
- Преглед на агендата за обука на Ден 2.

2. Мерење на однесување:

- Објаснете ја важноста на мерењето на однесувањето (Анекс 9).

Финансирано од Европската Унија. Изразените ставови и мислења се единствено на авторот(ите) и не мора да ги одразуваат ставовите на Европската Унија или на Извршната Агенција за Образование и Култура (EACEA). Ниту Европската Унија, ниту EACEA не снесат одговорност за нив.

- Презентирајте стандардни методи за мерење на однесувањето (фреквенција, времетраење, интервал) (Анекс 9).
- Покажете како се користат овие методи (Анекс 9).

3.Проценка на функционалното однесување:

- Објаснете ја важноста на проценката на функционалното однесување.
- Презентирајте стандардни методи за спроведување на проценка на функционалното однесување (индиректно и директно).
- Покажете како да се спроведе проценка на функционалното однесување (Анекс 10).

4. Стратегии за елиминирање на предизвикувачкото однесување:

- Презентирајте заеднички стратегии за елиминирање на предизвикувачкото однесување (позитивно засилување, изумирање, диференцијално засилување).
- Покажете како да се имплементираат овие стратегии (Анекс 11).
- Објаснете ја важноста на интервенцијата во однесувањето и заедничките стратегии (Анекс 5)
- Покажете како да се имплементираат овие стратегии (Анекс 5)

5. Стрес и исцрпеност:

- Дефинирајте го стресот и исцрпеноста.
- Водете дискусија за влијанието на стресот врз животите на воспитувачите.
- Препознајте ги личните стресни фактори и предупредувачките знаци.
- Воведување на различни техники за управување со стресот и важноста на проактивни мерки (Анекс 11).

6. Крај на ден 2:

- Сумирајте ги клучните моменти од сесијата.
- Обезбедете време за учесниците да поставуваат прашања и да ги споделат своите размислувања.
- Активност за размислување: Размислете за сесијата на денот и споделете мисли или прашања за темата.

7. Проценка по обуката (Анекс 3)

8. Церемонија на затворање:

- Заблагодарете им се на учесниците што присуствуваа на обуката и признајте го нивното учество.

- Поделете сертификати на учесниците.
- Соберете анонимни повратни информации за сесијата за обука (Анекс 12).

Анекс 1

Активност на мразокршач:

Најдете некој што:

Цел: Да добиете пет последователни квадрати хоризонтално, вертикално или дијагонално пред вашиот противник. Прашајте ги прашањата од квадратите на вашата картичка по случаен избор на луѓе. Како што добивате одговор за еден, пополнете квадрат на името на лицето на соодветниот квадрат. Ако се појават пет во редот, викнете: "Бинго!"

НАЈДЕТЕ НЕКОЈ ШТО				
Посетил повеќе од 5 земји	Зборува втор јазик	Има истрчано маратон	Ужива во градинарството	Свири на музички инструмент
Има домашно милениче	Се сретнал со некој познат	Поседува бизнис	Работел во друга земја	Е родител
Игра тимски спорт	Има докторат или друга напредна диплома	Има уникатно хоби	Може да игра шах	Чита повеќе од 10 книги годишно
Може да готви јадење од друга култура	Вежба боречка вештина	Собира нешто уникатно	Пее караоке	Знае да жонглира
Ужива во авантури на отворено	Ужива во фотографирањето	Живеел на повеќе континенти	Може да пишува со друга азбука	присуствувал на концерт во последните 6 месеци

Финансирано од Европската Унија. Изразените ставови и мислења се единствено на авторот(ите) и не мора да ги одразуваат ставовите на Европската Унија или на Извршната Агенција за Образование и Култура (EACEA). Ниту Европската Унија, ниту EACEA не снесат одговорност за нив.

Анекс 2

Групна активност:

Учесниците формираат тимови за повратни информации и доделуваат улоги, како што се носител на белешки или портпарол. Тимовите ќе даваат повратни информации на крајот од секој тренинг ден.

Анекс 3

• Иницијална и финална проценка

Цел: Овие проценки треба да го измерат основното знаење и нивото на самодоверба на учесниците во стратегиите за нарушување од спектарот на аутизам и интервенции во однесувањето пред и по сесијата за обука. Ова ќе ни помогне да ја дизајнираме сесијата за обука за да ги исполниме сите барања на учесниците и да го измериме влијанието на обуката врз нивото на знаење и самодоверба кај поранешните учесници.

Иницијална проценка: Оваа претходна проценка собира информации за очекувањата на учесниците, мотивацијата и основното знаење за аутизам и управувањето со однесувањето. Таа е поделена на три дела:

1. Очекувања и мотивација: Целта е да се открие што очекуваат учесниците да извлечат од обуката и зошто би сакале да присуствуваат. Се распрашува за очекувањата, согледаните придобивки, мотивациите, претпочитаните начини на учење и одредени теми од интерес.

2. Основно знаење: Овој модул ќе го прегледа знаењето на учесниците за клучните концепти поврзани со аутизмот и интервенција во однесувањето. Прашањата со повеќекратен избор се однесуваат на централните карактеристики на аутизмот, раните знаци на аутизам на ниво на предучилишна

возраст, принципите зад интервенцијата во однесувањето, моделот на ABC на однесување и стандардните методи за мерење на однесувањето.

3. Прашања засновани на самодоверба: Оваа потскала го набројува нивото на самодоверба што учесниците го имаат во вклучувањето на децата со аутизам во редовните активности, справувањето со предизвикувачки однесувања, разбирањето на критичните карактеристики на аутизмот, примената на ABC на однесување и справувањето со стресот поврзан со работата.

Проценка после обуката: Ова се спроведува веднаш по сесијата за обука за да се разгледа ефективностa на обуката за знаењето и самодовербата на учесникот.

Оваа проценка има три дела, имено:

Задоволство и влијание: Овој дел помага да се процени дали очекувањата на учесниците од обуката биле исполнети и како тоа им помогнало во нивниот работен или личен живот. Прашањата, исто така, се насочени кон одговор дали сесијата за обука ги исполнила нивните првични мотиви за посета на таква обука и кои активности или методи за обука биле најкорисни.

Задржување на знаењето: Овој дел повторно го проценува разбирањето на учесниците за критичните концепти поврзани со аутизмот и интервенцијата во однесувањето користејќи ги истите прашања од претходното оценување. Ова обезбедува директна споредба помеѓу знаењето пред и по обуката.

Прашања засновани на самодоверба: оваа потскала ги мери промените во нивоата на самодоверба на учесниците во нивните способности:

- Да се вклучат децата со аутизам во главните активности
- Да се справи со предизвикувачки однесувања
- Да се разберат основните карактеристики на аутизмот
- Да се применат ABC на однесување
- Да се справи со стресот поврзан со работата.

Упатство: Иницијалната проценка треба да се заврши пред тренинг сесијата, а проценката после обука треба да се заврши на крајот. За ставките на знаење, учесниците треба да го изберат најдобриот достапен одговор. За ставките за

доверливост, учесниците треба да дадат оценка за тоа колку биле сигурни да ги одговорат на скала од 1 до 5.

Споредувањето на резултатите од претходното оценување со оние добиени по обуката ќе ни овозможи да ја знаеме ефикасноста на нашата обука и да ги наведеме областите кои бараат дополнително подобрување. Повратните информации ќе обезбедат идните сесии за обука да се уште поефикасни и покорисни за учесниците.

Иницијална проценка

ДЕЛ 1: ОЧЕКУВАЊА И МОТИВАЦИЈА

Кои се вашите очекувања од овој тренинг?

- A. Да имам подобро разбирање за аутизмот и неговите карактеристики
- B. Да ги разберам стратегиите за интервенција во однесувањето за лицата со аутизам
- B. Да научам како да управувам со предизвикувачките однесувања поврзани со аутизмот
- D. Сите горенаведени
- E. Ништо од горенаведените

Што се надевате да запомните од оваа обука што ќе ви помогне во вашата работа или личен живот?

- A. Да го продлабочам моето разбирање за луѓето со аутизам
- B. Да ги зајакнам моите вештини за справување со предизвикувачкото однесување
- B. Да ја подобрам мојата способност да комуницирам со луѓе со аутизам и нивните семејства

Г. Да го намалам стресот/исцрпувањето што го доживувам секојдневно

Е. Сите горенаведени

Ф. Ништо од горенаведените

Што ве мотивираше да присуствувате на оваа обука?

А. Професионален развој

Б. Личен интерес

В. Барање на работа

Д. Сите горенаведени

Е. Ништо од горенаведените

Од кои од следните активности или методи за обука ќе имате најголема корист?

А. Презентација во стил на предавање

Б. Групна дискусија и соработка

В. Студии на случај и сценарија

Г. Играње улоги и симулација

Д. Друго (Ве молиме опишете): _____

Кои теми сакате да ги научите на оваа обука?

ДЕЛ 2: ОСНОВНО ЗНАЕЊЕ

Кое од следново е една од основните карактеристики на аутизмот?

- A. Интелектуална попреченост
- B. Постојани дефицити во социјалната комуникација и интеракција
- B. Хиперактивност и импулсивност
- D. Повторувачки говорни обрасци

Раните знаци на аутизам кај децата од предучилишна возраст може да вклучуваат:

- A. Недостаток на контакт со очите и недостаток на имагинативна игра
- B. Бес и спротиставено однесување
- B. Напреден вокабулар и вештини за рано читање
- D. Чувствителност на звуци и текстури

Интервенцијата во однесувањето најдобро се опишува како:

- A. Процедури за промена на однесувањето со примена на принципите на учење
- B. Користење на лекови за справување со предизвикувачкото однесување
- B. Фокусирање на внатрешните мисли и мотивации на детето
- D. Метод кој се користи исклучиво за лица со аутизам

Во моделот на однесување ABC, „C“ се залага за:

- A. Контекст
- B. Дете

В. Комуникација

Д. Последица

Детето кое фрла играчка за да го привлече вниманието на својата учителка веројатно покажува однесување мотивирано од:

А. Бегство

Б. Опипливост

В. Внимание

Д. Сетилни потреби

Кој метод документира колку често се случува однесувањето во одредено време?

А. Времетраење

Б. Фреквенција/Стапка

В. Моментално временско земање примероци

Д. Интервал на снимање

Понудата на избори на детето за да му помогне да ја заврши задачата е пример за:

А. Проактивна стратегија

Б. Реактивна стратегија

В. Техника на казнување

Д. Постапка за зајакнување

Доколку детето има изливи на бес за да добие играчка, кое е добро заменско однесување кое треба да го научиме?

А. Трпеливо чекајќи да дојде ред

Б. Барање за играчката користејќи зборови или слики

В. Играње со друга играчка

Д. Сите горенаведени

Работата со деца чие однесување е предизвикувачко може да доведе до:

А. Поголемо задоволство од работата

Б. Повеќе стрес

В. Помал интерес за работата

Д. Ништо од горенаведените

Што прави засилувањето?

А. Ја зголемува можноста некое однесување да се повтори

Б. Ја намалува можноста некое однесување да се повтори

В. Тоа не влијае на однесувањето

Д. Ништо од горенаведените

ДЕЛ 3: ПРАШАЊА ЗАСНОВАНИ НА САМОДОВЕРБА

Колку се чувствувате сигурни во вклучувањето на децата со аутизам во активности со други деца?

1 (Воопшто не сум сигурен)

2

3

4

5 (Многу сигурен)

Колку се чувствувате сигурни во управувањето со предизвикувачки однесувања?

1 (Воопшто не сум сигурен)

2

3

4

5 (Многу сигурен)

Колку добро ги разбирате основните карактеристики на ASD?

1 (Воопшто не сум сигурен)

2

3

4

5 (Многу сигурен)

Колку добро ги разбирате и користите ABC принципите на однесување?

1 (Воопшто не сум сигурен)

2

3

4

5 (Многу сигурен)

Дали чувствувате дека, како резултат на оваа обука, подобро ќе се справите со стресот на работа?

1 (Воопшто не сум сигурен)

2

3

4

Финансирано од Европската Унија. Изразените ставови и мислења се единствено на авторот(ите) и не мора да ги одразуваат ставовите на Европската Унија или на Извршната Агенција за Образование и Култура (EACEA). Ниту Европската Унија, ниту EACEA не снесат одговорност за нив.

5 (Многу сигурен)

Генерално, колку се чувствувате сигурни дека оваа обука ќе ве направи подобро подготвени да се справите со однесувањата поврзани со аутизам?

1 (Воопшто не сум сигурен)

2

3

4

5 (Многу сигурен)

Оценување после обуката

ДЕЛ 1: ЗАДОВОЛСТВО И ВЛИЈАНИЕ

Колку оваа обука ги исполни вашите очекувања?

A. Далеку ги надмина очекувањата

B. Надминати очекувања

B. Ги исполни очекувањата

D. Делумно исполнети очекувања

E. Не ги исполни очекувањата

Оваа тренинг обука ми помогна во мојата работа/лично. На кој начин ми помогна?

A. Разбирам повеќе за лицата со аутизам

B. Можам подобро да се справам со проблематичните однесувања

B. Ги подобрих моите вештини за интеракција со поединци со аутизам и нивните семејства

D. Ми помогна да го одржам нивото на стрес и исцрпеност на минимум

E. Сите горенаведени

F. Ништо од горенаведените

Дали оваа обука ги исполни вашите очекувања заради кои бевте мотивирани да дојдете?

A. Професионален интерес

B. Личен интерес

C. Барање работа

D. Сите горенаведени

E. Ништо од горенаведените

Кои активности или техники за обука во оваа сесија беа најефективни за вас?

A. Презентација во стил на предавање

B. Групна дискусија и соработка

C. Анализирање на случај и сценарија

D. Играње улоги и симулации

E. Друго (Ве молиме наведете): _____

Кои од темите презентирани за време на обуката ви беа највредни?

ДЕЛ 2: ЗАДРЖУВАЊЕ НА ЗНАЕЊЕТО

Која е една од најистакнатите карактеристики на аутизмот?

- A. Интелектуална попреченост
- B. Постојани дефицити во социјалната комуникација и интеракција
- B. Хиперактивност и импулсивност
- D. Повторувачки говорни обрасци

Кои се некои рани знаци на аутизам кај децата од предучилишна возраст?

- A. Избегнување контакт со очите, не сакаат да се преправат дека играат
- B. Тантруми и несакано однесување
- B. Напредни вербални вештини и можност за читање од рана возраст
- Г. Сензорни проблеми во звуците и текстурите

Интервенција во однесувањето е:

- A. Техники за промена на однесувањето користејќи принципи на учење
- B. Управување со однесувањето преку лекови
- B. Фокус на внатрешниот живот на детето - мисли и мотиви
- D. Пристап кој се користи само кај популацијата со аутизам

Во моделот на однесување ABC, „C“ е:

- A. Контекст
- B. Дете

В. Комуникација

Д. Последица

Дете кое фрла играчка за да го привлече вниманието на својата учителка веројатно покажува однесување мотивирано од:

А. Бегство

Б. Опиливо

В. Внимание

Д. Сетилни потреби

Кој метод документира колку пати едно однесување се случува во даден период?

А. Времетраење

Б. Фреквенција/Стапка

В. Моментарно временско земање примероци

Д. Интервал на снимање

Понудата на опции на детето за да му помогне да ја заврши задачата е пример за:

А. Проактивна стратегија

Б. Реактивна стратегија

В. Техника на казнување

Д. Постапка за зајакнување

Кое е добро однесување за замена ,за да се научи детето кое покажува бес во врска со добивањето играчка?

А. Трпеливо чекајќи да дојде ред

Б. Барање на играчката користејќи зборови или слики

В. Играње со друга играчка

Д. Сите горенаведени

Работата со деца кои имаат предизвикувачко однесување може да доведе до:

А. Зголемено задоволство од работата

Б. Повисоко ниво на стрес

В. Помал интерес за работата

Д. Ништо од горенаведените

Што прави засилувањето?

А. Ја зголемува веројатноста дека некое однесување ќе се случи повторно

В. Ја намалува веројатноста дека некое однесување повторно ќе се случи

В. Нема ефект врз однесувањето

Д. Ништо од горенаведените

ДЕЛ 3: ПРАШАЊА ЗАСНОВАНИ НА САМОДОВЕРБА

Колку се чувствувате сигурни за вклучување на децата со аутизам во истите активности како и другите деца?

1 (Воопшто не сум сигурен)

2

3

4

5 (Многу сигурен)

Колку самоуверено се чувствувате за справување со предизвикувачки однесувања?

1 (Воопшто не сум сигурен)

2

3

4

5 (Многу сигурен)

Колку се чувствувате сигурни во разбирањето на критичните карактеристики на аутизмот?

1 (Воопшто не сум сигурен)

2

3

4

5 (Многу сигурен)

Колку се чувствувате сигурни во разбирањето и користењето на ABC на однесување?

1 (Воопшто не сум сигурен)

2

3

4

5 (Многу сигурен)

Дали оваа обука ќе ви помогне да го намалите нивото на стрес поврзан со работата?

1 (Воопшто не сум сигурен)

2

3

4

5 (Многу сигурен)

Генерално, колку сте сигурни дека вашите вештини за справување со однесувања поврзани со аутизмот се подобрени како резултат на оваа обука?

1 (Воопшто не сум сигурен)

2

3

4

5 (Многу сигурен)

Анекс 4

Примери на активности за разбирање на нарушувањата од спектарот на аутизам

Студија на случај:

Џон, 5-годишно дете, доби дијагноза на нарушување на спектарот на аутизам (ASD). Џон има потешкотии со социјалните интеракции и често за него е предизвик да формира пријателства. Тој нема многу интереси и сака да се концентрира на една тема подолго време. Исто така, Џон покажува само-стимулирачки однесувања кога се чувствува вознемирен или преоптоварен, вклучувајќи мафтање со рака и вртење во кругови.

По испитувањето на студијата на случај, може да се заклучи дека Џон покажува различни симптоми на аутизам. Првиот знак е неговата тешкотија со социјалната комуникација и формирањето пријателства. Друг симптом на аутизам е неговиот тесен опсег на интереси и склоност да се фиксира на една тема подолг период. Згора на тоа, неговото учество во само-стимулативни дејства, како мафтање со рака и вртење наоколу, исто така укажува на аутизам. Џон добива само-стимулација од неговите повторувачки постапки, што може да биде причина за неговото однесување. Овие дејства нудат сетилно задоволство и

помош во управувањето со неговите чувства за време на анксиозност или чувство на преоптоварување.

Студија на случај:

Џени, 6-годишно девојче, доби дијагноза на нарушување на спектарот на аутизам (ASD). Таа има потешкотии со социјалните интеракции и комуникации со луѓето и често избегнува контакт со очите. Сака да игра сама и се вознемирува кога распоредот и е сменет или прекинат. Дополнително, таа учествува во повторувачки дејства како мафтање со рацете и вртење наоколу во кругови.

По испитувањето на студијата на случај, може да се заклучи дека Џени покажува повеќе особини на аутизам. Нејзиното избегнување интеракција со луѓето и не воспоставување контакт со очи покажуваат тешкотии во социјалната комуникација. Нејзината тенденција да претпочита самостојна игра и да се вознемирува кога се менува нејзиниот распоред сугерира крути и повторувачки однесувања. Покрај тоа, нејзиното учество во повторувачки дејства како мафтање со рака и вртење во круг е уште една карактеристика на аутизам.

Исто така, однесувањето со мафтање со рака и вртење во круг може да послужи како самостимулирачко однесување на Џени кое сто е уште еден симптом на аутистично однесување.

Групна дискусија:

Учесниците разговараат и ги споделуваат своите размислувања, прашања или искуства поврзани со темата. На пример, учесниците можат да ги споделат своите лични искуства кои ги имале со поединци со аутизам и како тие се справиле со предизвикувачки однесувања.

Анекс 5

Примери на предложени активности за интервенција во однесувањето:

Сесија за **Brainstorming** на идеи:

Сценарио **Brainstorming** на идеи

Прашајте: „Кои се првите 2-3 предизвикувачки однесувања што најчесто ги гледате во вашата занимална?“

Прашајте: „Кои интервенции сте ги испробале, кои биле корисни, дури и малку? Обучувачот може да ги запише овие интервенции на таблата и да се врати на нив откако ќе ги разгледа стратегиите за управување со однесувањето и ќе разговара дали нивната моментална интервенција е правилна и зошто.

Дискусија:

Првично, учесниците нека ги напишат своите идеи на лепливи белешки. Ова овозможува брзо групирање на слични идеи за време на фазата на дискусија.

Погледнете ги СИТЕ однесувања: Дали постојат слични стратегии што се појавуваат постојано? (Овие се веројатно добри алатки за да се искористат повторно).

Можете ли грубо да ги категоризирате видовите интервенции?

Превенција (промена на животната средина предвреме),

Предавање нови вештини (комуникација, саморегулација) итн.

Активности за вежбање: Прецизно дефинирање на однесувањето

Цел: Учесниците ќе вежбаат да пишуваат јасни, забележливи и мерливи дефиниции за однесувањето за различни сценарија.

Материјали:

- Табла со листови или интерактивна табла
- Маркери
- Претходно подготвени сценарија (види примери подолу)
- Лепливи белешки (доволно секој учесник да напише неколку дефиниции)

Инструкции:

- Вовед (10 минути):

Прегледајте ги карактеристиките на добро дефинирано однесување:

Забележливо: Може да се види или слушне директно.

Мерливо: Може да се брои или темпира.

Цел: Избегнува субјективни толкувања или осудување на вредности.

Дајте дефиниции за добро и лошо однесување.

Вежба за сценарио (20 минути):

- Прикажете го првото сценарио на табла.
- Побарајте од учесниците поединечно да напишат дефиниција за однесувањето на нивните лепливи белешки, фокусирајќи се на тоа да биде забележливо, мерливо и објективно.
- По неколку минути, нека учесниците ги споделат своите дефиниции.
- Како група, разговарајте за силните страни на секоја дефиниција и областите за подобрување.

- Олеснете ја дискусијата за да се насочите и да се дојдете до јасна, концизна дефиниција.

Мала групна работа (20 минути):

- Поделете ги учесниците во мали групи (3-4 лица).
- Дајте ѝ на секоја група различно сценарио.
- Научете ги групите да работат заедно за да напишат 2-3 јасни дефиниции за однесувањето за нивното сценарио.
- Секоја група нека ги сподели своите дефиниции со целата група за дискусија и повратна информација.

Завршување и размислување (10 минути):

- Истакнете ги заедничките предизвици со кои се соочија учесниците при пишувањето дефиниции за однесување.
- Повторно нагласете ја важноста од прецизни дефиниции за однесување за точно собирање податоци и планирање на интервенција.

Примери за сценарија:

- Дете во градинка постојано фрла играчки низ собата.
- Дете често плаче и одбива да учествува во групни активности.
- Дете често се впушта во вербални расправи со врсниците за време на играта.
- Дете има потешкотии да седи подолго време во текот на предавањето на час.

Демонстрација:

Цел: Научете ги воспитувачите од предучилишна возраст како да користат позитивно засилување за да поттикнат кај учесниците споделување и земање на ред за говор.

Оваа активност може да се користи и за време на Модул 3 и Модул 7

Моделирање (демонстрација)

Одглумете две кратки сцени со волонтер или друг тренер:

Ликови:

Ана: Дете од предучилишна возраст што има тешкотии со споделување.

Сара: Уште едно дете од предучилишна возраст си игра со Ана.

Обучувач 1/Волонтер: Ја глуми/игра улогата на возрасен со неефикасни стратегии.

Обучувач 2/Волонтер: Глуми/игра техники за позитивно засилување.

Сценарија:

Покажете што НЕ треба да прави (ја кара Ана, принудувајќи ја да ја врати играчката).

Нагласете зошто ова не е долгорочно ефикасно.

Покажете позитивно засилување:

Почекајте момент кога Ана ќе ја сподели играчката, макар и накратко.

Веднаш понудете специфична пофалба: "Ана, ми се допаѓа како и дозволи на Сара да си поигра со камионот! Тоа беше одлично делење!"

Изборно: вклучете мала опиплива награда (налепница, итн.)

Клучни точки за споменување:

Забележете дури и мали случаи на саканото однесување.

Бидете конкретни со вашите пофалби, фокусирајќи се на она што го направиле правилно.

Ентузијазмот е важен! Децата реагираат на вистинско позитивно внимание.

Играње улоги

Поделете се во парови. Ако е можно, нека една личност игра дете од типот „Ана“.

Поставете едноставен контекст: играње со блокови.

Задача: „Учителката“ практикува да забележува БИЛО КАКВО однесување слично на споделување и да го зајакнува со пофалби и насмевки.

Ограничете ги игрите на улоги на 2-3 минути секоја од нив.

Фокус на повратни информации:

Дали брзо го фатија позитивното однесување?

Дали пофалбите беа специфични и ентузијастички?

Дали беа трпеливи, дури и ако детето не споделуваше идеално?

Групна дискусија:

Дали е лесно да се користи позитивното засилување?

Кој беше најпредизвикувачкиот дел?

Како може ова да изгледа различно со различни предизвикувачки однесувања?

Групна активност:

Учесниците работат во групи за да создадат план за интервенција во однесувањето за хипотетички поединец со аутизам.

Оваа активност може да се користи и за време на модулот 7

Активност: Развивање на план за интервенција за хипотетичко дете со аутизам.

Цел: Оваа активност има за цел да развие план за интервенција за хипотетичко дете со аутизам врз основа на неговите уникатни потреби и карактеристики.

Инструкции:

1. Поделете ги учесниците во мали групи од 3-4 лица.
2. Обезбедете ѝ на секоја група студија на случај на дете со аутизам. Студијата на случај треба да ги вклучи карактеристиките, силните страни, слабостите и предизвиците на детето.
3. Побарајте од секоја група да ја разгледа студијата на случај и да разговара за специфичните потреби и предизвици на детето.
4. Врз основа на нивната дискусија, замолете ја секоја група да развие план за интервенција за детето што ќе ги адресира неговите уникатни потреби и предизвици.
5. Планот за интервенција треба да вклучува конкретни цели, стратегии и интервенции прилагодени на потребите на детето.
6. Откако секоја група ќе го развие својот план за интервенција, замолете ги да го претстават на поголемата група.
7. Откако секоја група ќе го претстави својот план, поттикнете групна дискусија за да ги идентификувате заедничките теми и најдобрите практики за развивање планови за интервенција за деца со аутизам.
8. Охрабрете ги учесниците да ги забележат заедничките теми и најдобрите практики идентификувани за време на дискусијата за да ја информираат нивните колеги кога работат со деца со аутизам.

Студија на случај:

Име: Алекс

Возраст: 6

Дијагноза: Аутизам

Карактеристики:

Тешкотии со социјална комуникација

Ограничени интереси

Се впушта во повторувачки однесувања како што се мафтање со рака и вртење во кругови

Тешкотии со транзиции и промени во рутината

План за интервенција:

Цел: Подобрување на вештините за социјална комуникација

Стратегии:

Финансирано од Европската Унија. Изразените ставови и мислења се единствено на авторот(ите) и не мора да ги одразуваат ставовите на Европската Унија или на Извршната Агенција за Образование и Култура (EACEA). Ниту Европската Унија, ниту EACEA не снесат одговорност за нив.

Користете визуелна поддршка, како што се распореди за слики и социјални приказни за да помогнете во транзициите

Користете систем на награди за да поттикнете позитивни социјални интеракции со врсниците

Интервенции:

Групи за социјални вештини со други деца со аутизам за подобрување на вештините за социјална комуникација

Професионална терапија за подобрување на фините моторни вештини и намалување на зависноста од самостимулирачки однесувања

Активност за видео анализа:

Учесниците гледаат видео од стратегијата за интервенција во однесувањето и ја оценуваат нејзината ефикасност.

Анекс 6

Примери на предложени активности Принципи на однесување

Финансирано од Европската Унија. Изразените ставови и мислења се единствено на авторот(ите) и не мора да ги одразуваат ставовите на Европската Унија или на Извршната Агенција за Образование и Култура (EACEA). Ниту Европската Унија, ниту EACEA не снесат одговорност за нив.

▪ Презентација за визуелна помош:

Обучувачот користи визуелно помагало, како што е табела или дијаграм, за да го објасни ABC моделот на однесување. На пример, обучувачот може да користи графикон за да разјасни како се поврзани претходниците, однесувањата и последиците.

▪ Активност за играње улоги:

Учесниците го симулираат ABC моделот на однесување за подобро да го разберат. На пример, тие можат да одглумат сценарио во кое претходникот води до однесување проследено со последица.

Учесниците практикуваат собирање податоци за ABC со набљудување на сценарио играно со улоги (трениер и волонтер)

Сценарио 1:

Целно однесување: Детето зграпчува играчка од друго дете и одбива да ја врати.

Можни претходници: Детето гледа друго дете како си игра со посакуваната играчка, сака да си игра со истата играчка и има ограничени вештини за споделување.

Можни последици: другото дете плаче или се вознемирува, воспитувачот интервенира и го кара детето, а детето продолжува да си игра со играчката.

Сценарио 2:

Целно однесување: Детето се фрустрира додека игра градење на кула со коцки, ги фрла коцките и вика.

Можни претходници: коцките продолжуваат да паѓаат, детето не може да ја направи кулата што ја замислило, детето доживува ограничена толеранција на фрустрација.

Можни последици: Воспитувачот му нуди помош или го пренасочува детето, другите деца се вцашуваат, а детето добива тајм-аут.

Групна активност:

Финансирано од Европската Унија. Изразените ставови и мислења се единствено на авторот(ите) и не мора да ги одразуваат ставовите на Европската Унија или на Извршната Агенција за Образование и Култура (EACEA). Ниту Европската Унија, ниту EACEA не снесат одговорност за нив.

Учесниците идентификуваат примери на засилување и казнување. На пример, учесниците можат да работат во групи за да идентификуваат реални примери на позитивно и негативно засилување.

Анекс 7

Примери на предложени активности за функции на однесување:

Анализа на студија на случај:

Учесниците анализираат студија на случај на поединец со аутизам и ги идентификуваат различните функции на однесување. На пример, студијата на случај може да опише поединец кој се впушта во самоповредувачко однесување за да избега од тешка задача.

Студија на случај 1:

Рејчел седи за време на предавања. Кога учителката почнува да чита приказна, Рејчел почнува гласно да зборува и ја нарушува групата. Наставничката забележува дека Рејчел го прави ова однесување само кога работи со други деца.

Функција на однесувањето: Однесување кое бара внимание.

Рејчел се однесува на овој начин за да привлече внимание од воспитувачот и другите деца во групата.

Студија на случај 2:

Макс си игра со блокови за време на слободното време за играње. Кога друго дете случајно ќе ја бутне неговата кула, Макс почнува гласно да плаче и одбива да ги сподели своите коцки. Воспитувачот забележал дека Макс се однесува вака само кога треба да ги сподели своите играчки.

Функцијата на однесувањето е опипливо засилување. Макс се однесува на овој начин за да избегне споделување на неговите блокови.

Групна активност:

Учесниците ги идентификуваат функциите на однесување во реални сценарија. На пример, учесниците можат да работат во групи за да ја одредат функцијата на однесување кога детето ќе збесне во продавница за храна.

Студија на случај 3:

Детето по име Емили е во самопослуга со нејзината мајка. Емили почнува да се буни кога нејзината мајка ѝ вели дека не може да и ја купи омилената бонбона бидејќи не е здраво да се јадат само бонбони. Мајката на Емили забележала дека таа вака се однесува само во самопослуга и само кога ќе и се каже дека не може да има одредена храна.

Активност за играње улоги:

Учесниците ги симулираат различните функции на однесување за да обезбедат подобро разбирање. На пример, учесниците можат да направат сценарио каде што поединецот се впушта во однесување за да привлече внимание.

Анекс 8

Примери на предложени активности за воведување на Ден 2:

• Активност на мразокршач:

Игра со име: На учесниците ќе им бидат дадени однапред напишани картички од три категории (претходник, однесување, последица). Осигурете се дека некои учесници имаат повеќе картички и дадете им инструкции на учесниците да соработуваат меѓу себе за да најдат други картички кои создаваат логична секвенца ABC.

• Пример: Претходник: „Детето гледа играчка на полица“. Однесување: „Детето ја бара играчката“. Последица: „Родителот му ја дава играчката на детето“. Откако ќе се формираат мали групи, тие треба да ги поврзат нивните ABC секвенци за да создадат подолг синџир или приказна. Охрабрете ги да ги исфрлат картичките со последици за да разговараат за тоа како различните последици може да го променат однесувањето во следниот дел од синџирот.

Секоја група накратко нека го сподели својот синџир на однесување и нека разговара за какви било интересни откритија што ги направиле, за тоа како последиците можат да влијаат на последователните однесувања.

Пример картички:

Претходници:

- На детето му се кажува дека е време да се исчисти.
- Последен пат едно дете јадело пред неколку часа.
- Детето е во бучна, престимулирачка средина.

Однесување:

- Дете беснее.

- Детето се повлекува и одбива да зборува.
- Дете удира друго дете.

Последици:

- Детето добива внимание од возрасен.
- На детето му се дава некоја ужинка.
- Детето може да се одмори во мирен простор.
- Детето е отстрането од ситуацијата.

Анекс 9

Примери на предложени активности за мерење на однесување

▪ Активност за играње улоги:

- Учесниците ќе играат сценарио за симулирање на мерното однесување. На пример, еден учесник може да дејствува како поединец со аутизам кој покажува предизвикувачко однесување, додека други го мерат однесувањето.

▪ Активност за видео анализа

• Материјали:

- Однапред избрани кратки видео клипови (по 2-5 минути) во кои има деца со аутизам кои се впуштаат во целно однесување.

Финансирано од Европската Унија. Изразените ставови и мислења се единствено на авторот(ите) и не мора да ги одразуваат ставовите на Европската Унија или на Извршната Агенција за Образование и Култура (EACEA). Ниту Европската Унија, ниту EACEA не снесат одговорност за нив.

- Листови со податоци за мерење на однесување за секој учесник (на пр., фреквенција, времетраење, листови за снимање интервал).
- Инструкции:
 - Накратко дефинирајте го целното однесување што треба да се мери и разгледајте како да го користите листот со податоци.
 - Пуштете го видео клипот. Побарајте од учесниците самостојно да снимаат податоци за целното однесување.
 - Повторете го клипот (можеби ќе треба да го пуштите повеќе пати).
 - Групата нека ги спореди нивните податоци и нека разговара за какви било несогласувања.
 - Прегледајте го правилното мерење како група.
- **Групна дискусија:**
 - Учесниците ќе бидат охрабрани да ги споделат своите искуства за мерење на однесувањето и како тоа им помогнало да идентификуваат предизвикувачки однесувања.

Анекс 10

Примери на предложени активности за проценка на функционално однесување

• **Анализа на студија на случај**

Студија на случај

▪ Томи е 3-годишно дете кое оди во детска градинка. Неговите воспитувачи ги информирале другите членови на училишниот тим дека тој покажува предизвикувачко однесување на часот, како што се удирање, гризење и фрлање предмети по другарчињата и воспитувачите. Исто така, Томи често покажува нарушувачки дејства за време на предавањата, вклучувајќи викање, движење наоколу и одбивање да седне. Родителите на Томи спомнале дека тој покажува слично однесување дома, особено кога е фрустриран или преоптоварен. Забележано е дека Томи има тешкотии

да ги пренесе своите потреби, што доведува до фрустрација кога не може да се артикулира.

▪ За да се справи со предизвикувачкото однесување на Томи, персоналот од градинката ќе изврши проценка на функционалното однесување (FBA) за да ја одреди неговата цел. Проценката на функционалното однесување ќе вклучува

набљудување на Томи на час, разговор со неговите родители и воспитувачи и испитување на неговите академски и медицински досиеја.

- Целта на функционалното однесување- ФБА е да одговори на прашања како што се: Што го предизвикува однесувањето на Томи пред да се случи? Какви конкретни постапки покажува кога се чувствува вознемирено или фрустрирано? Кои се резултатите од неговите постапки и која цел ја исполнуваат неговите постапки?

- Користејќи ги наодите на ФБА, персоналот од градинката може да создаде план за интервенција во однесувањето со стратегии за справување со предизвикувачкото однесување на Томи. Планот за интервенција во однесувањето може да вклучува инструкции на Томи за соодветни алтернативни дејства, како што е користење на одредена област за смирување или отстапување кога се чувствува под стрес. Покрај тоа, планот би можел да вклучи тактики за поддршка на доброто однесување и да му понуди позитивно засилување на Томи за да покаже соодветно однесување.

- Со спроведување на проценка на функционалното однесување (ФВА) и креирање на план за интервенција во однесувањето (ВІР), тимот на предучилишна возраст ќе има подобрени алатки за да му помогне на Томи во неговиот социјален и емоционален раст и да ги подобри неговите академски перформанси.

Дискусија во група:

- Присутните ќе бидат повикани да разговараат за нивните средби со проценка на функционалното однесување и начините на кои тоа им помогнало да ја утврдат целта на предизвикувачкото однесување.

Анекс 11

Примери на предложени активности за стратегии за елиминирање на предизвикувачкото однесување

▪ Активности за играње улоги:

- Учесниците ќе играат сценарио за симулирање на стратегии за спроведување за елиминирање на предизвикувачкото однесување.

▪ Групна дискусија:

- Учесниците ќе бидат охрабрани да ги споделат своите искуства при спроведување на стратегии за елиминирање на предизвикувачкото однесување и како тоа им помогнало да управуваат со предизвикувачкото однесување.

▪ Вежбање активност:

- Учесниците ќе го применат своето знаење за стратегиите за елиминација на однесувањето на заеднички и начин за решавање проблеми.

Материјали:

- Студии на случај: Подгответе неколку кратки студии на случај кои опишуваат предизвикувачки однесувања со јасна функција (примерок даден подолу).
- Стратешки картички: Создадете сет на картички. Секоја картичка треба да има име и краток опис на различна стратегија за елиминација на однесување (примери подолу).

Инструкции:

- Прегледајте ги вообичаените стратегии за елиминирање на однесувањето (Изгаснување, диференцијално засилување, казнување, итн.).
- Поделете ги учесниците во мали тимови (3-5 лица).
- Дајте му на секој тим различна студија на случај.
- Тимовите имаат ограничено време да изберат стратегии од „пакетот со алатки“ (картичките за стратегии) за кои веруваат дека ќе бидат ефективни за нивната студија на случај.
- Тие мора да објаснат зошто ја избрале секоја стратегија и како би ја имплементирале врз основа на функцијата на однесувањето.
- Поттикнете дискусија и соработка во тимовите.
- Пример за студија на случај: Томи, 4-годишно дете со аутизам, често вика и плаче кога му се одзема омилената играчка. Набљудувањето сугерира дека пристапот до играчката (опиплива функција) го одржува однесувањето.
- Примероци за стратешки картички:
 - Истребување (планирано игнорирање): Задржување на засилувачот (играчката) што го следи предизвикувачкото однесување.
 - Диференцијално засилување на друго однесување : Зајакнување на отсуството на предизвикувачко однесување (да се биде смирен) за одредени периоди.
 - Обука за функционална комуникација : Научете го Томи соодветно да ја побара играчката назад.

- Модификација на животната средина: Обезбедување на достапни повеќе омилените играчки за намалување на конфликтот.

Анекс 12

Примери на предложени активности за стрес и исцрпеност

- Дефинирање на стрес и исцрпеност

Кратка презентација:

- Дефинирајте го стресот (акутен наспроти хроничен) и исцрпеноста (емоционална исцрпеност, обезличување, намалени достигнувања).

Дискусија:

- Како тие се манифестираат во животот на воспитувачите?
- Кои се специфичните стресни фактори во вашата работна средина?

- Идентификување на лични стресни фактори и предупредувачки знаци

материјал:

- Список за проверка на симптоми на стрес/согорување.
- Учесниците ги означуваат оние симптоми што ги доживуваат.

Работа во мала група:

- поделете списоци за проверка, дискутирајте за заедничките карактеристики и идентификувајте ги знаците за рано предупредување што можеби ги занемариле.

- Техники за управување со стресот

материјал:

- Список на техники за управување со стресот (вклучува внимание, вежбање, делегирање, управување со времето итн.)

Brainstorming на идеи:

- Учесниците нека додадат какви било техники што веќе ги користат.

Финансирано од Европската Унија. Изразените ставови и мислења се единствено на авторот(ите) и не мора да ги одразуваат ставовите на Европската Унија или на Извршната Агенција за Образование и Култура (EACEA). Ниту Европската Унија, ниту EACEA не снесат одговорност за нив.

Активност „Запознавање со брзина“:

- Учесниците ротираат во парови, накратко споделувајќи ги своите најефективни средства за отстранување на стресот и испробувајќи една нова идеја од нивниот партнер.

● Превенција и планирање на акција

Нагласете:

- Проактивното управување со стресот е од клучно значење, а не само да се реагира кога е преоптоварен.

Индивидуална работа:

- ___ Покажете им на учесниците како да креираат персонализиран план за акција
- Изберете 2-3 техники за управување со стрес со големо влијание
- Идентификувајте ги пречките со кои би можеле да се соочат
- Креирајте стратегии за конзистентност (кога, каде, колку често ќе вежбаат)

● Поддршка и ресурси

- Разговарајте за достапните училишни системи за поддршка (менторство, советување, итн.).
- Обезбедете листа на надворешни ресурси (телефонски линии за помош на ментално здравје, онлајн заедници).